

УКРАЇНКИ
В ІСТОРІЇ

XX–XXI століття

ВИДАВНИЦТВО "ЛИБІДЬ"

УКРАЇНКИ В ІСТОРІЇ

XX - XXI СТОЛІТТЯ

Київ "Либідь" 2012

УДК 94(477)-055.2
ББК 63.3(4УКР)6-28
У 45

*Розповсюдження та тиражування
без офіційного дозволу видавництва заборонено*

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного науково-дослідного інституту українознавства
та всесвітньої історії МОН МС України

Рецензенти:

доктор історичних наук, член-кореспондент
НАН України *Володимир Баран*,
доктор історичних наук *Тетяна Бевз*,
доктор історичних наук *Валерій Капелюшний*

Редакційна колегія:

академік Академії вищої школи України *Петро Кононенко*;
доктор фізико-математичних наук *Ігор Пасічник*;
доктори історичних наук *Ярослав Калакура*,
Володимир Сергійчук;
доктор медичних наук *Ніна Міщанчук*

**Відповідальний редактор — доктор історичних наук
Валентина Борисенко**

Автори:

*Валентина Борисенко, Леся Гасиджак, Ася Гумецька,
Василь Даниленко, Наталя Даниленко, Іван Драч, Людмила Жоголь,
Юрій Зайцев, Олександр Іщук, Петро Кононенко,
Валентина Коротя-Ковальська, Валерій Кравченко, Роман Кудлик,
Ольга Кушнірук, Іроїда Лебідь-Винницька, Наталія Лисенко-
Єржиківська, Віра Лісова, Василь Лісовий, Надія Миронець,
Ніна Міщанчук, Ірина Міщенко, Василь Овсієнко, Ігор Пасічник,
Любомир Пиріг, Ангеліна Пономаренко, Наталія Пономаренко,
Євген Сверстюк, Володимир Скляр, Вадим Скуратівський,
Інна Старовойтенко, Валентина Сторожук, Ярослава Стратій,
Людмила Тарнашинська, Тетяна Швачко, Дарія Шуст*

Головна редакція літератури з гуманітарних наук
Головний редактор *Світлана Головка*
Редактор *Олена Вербіло*

ISBN 978-966-06-0613-5

© Валентина Борисенко,
Петро Кононенко,
Євген Сверстюк та ін., 2012

ЗМІСТ

<i>Про трилогію «Українки в історії» (Валентина Борисенко)</i>	7
Розділ 1	
«В САДУ ПОРУБАНІМ...»	9
НА СВЯТО ЖІНКИ (<i>Євген Сверстюк</i>)	10
ЖІНКИ В РУСІ ОПОРУ 70-х РОКІВ ХХ ст. (<i>Віра Лісова</i>)	19
З МОГО БЕРЕГА (<i>Євген Сверстюк</i>)	29
ПАМ'ЯТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЖІНКИ-КОЛГОСПНИЦІ (<i>Ігор Пасічник</i>)	37
Розділ 2	
У ХРАМІ НАУКИ	41
АКАДЕМІК ЛЮБОВ МАЛА — ФУНДАТОР ХАРКІВСЬКОЇ ТЕРАПЕВТИЧНОЇ ШКОЛИ (<i>Володимир Скляр</i>)	42
ОТОХІРУРГ ВАЛЕРІЯ ГУКОВИЧ (<i>Ніна Міщанчук</i>)	47
УКРАЇНКА, ЩО ПРЯМУЄ ДО ЗІР: ГАЙДІ СТЕФАНІШИН (<i>Дарія Шуст</i>)	52
ВАЛЕРІЯ НІЧИК — ІНТЕЛЕКТ І СОВІСТЬ УКРАЇНИ (<i>Ярослава Стратій, Василь Лісовий</i>)	55
ЧЕСНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК НАДІЯ МИРОНЕЦЬ (<i>Валентина Борисенко</i>)	61
МАРТА БОГАЧЕВСЬКА-ХОМЯК. БЛИМ ПО БІЛОМУ (<i>Наталія Даниленко</i>)	66
ЗАГАДКОВА УСМІШКА ЛЕДІ ФРАЗЕОЛОГІЇ ЛАРИСИ СКРИПНИК (<i>Ангеліна Пономаренко</i>)	70
НА СТОРОЖІ РІДНОГО СЛОВА. АКАДЕМІК ЛЮБОВ МАЦЬКО (<i>Надія Миронець</i>)	74
ЛЮДМИЛА ТАРНАШИНСЬКА: ТВОРЧИСТЬ ЯК ПІЗНАННЯ ТА ЯК «ДОСВІД СЕБЕ» (<i>Наталія Лисенко-Єржиківська</i>)	80
СУВЕРЕНІТЕТ У СУВЕРЕНІТЕТІ. РОЗДУМИ ПРО ОКСАНУ ЗАБУЖКО (<i>Вадим Скуратівський</i>)	86
ТАМАРА ПАНЧЕНКО — НАРОДНИЙ АРХІТЕКТОР УКРАЇНИ (<i>Антін Рогатинець</i>)	92
Розділ 3	
У ГРОМАДСЬКОМУ ТА ПОЛІТИЧНОМУ ЖИТТІ	95
УКРАЇНСЬКА МАТИ — ВІРА МАТУШЕВСЬКА (<i>Василь Даниленко</i>)	96
«НОВІТНЯ КРАЇНА НЕВОЛІ» ІЗИДОРИ КОСАЧ-БОРИСОВОЇ (<i>Василь Даниленко</i>)	102
ДИВОВИЖНА ДОЛЯ ТЕТЯНИ КАРДИНАЛОВСЬКОЇ (<i>Ася Гумецька</i>)	110
СЛАВА СТЕЦЬКО — СИМВОЛ НЕЗЛАМНОГО ДУХУ УКРАЇНИ (<i>Ніна Міщанчук</i>)	115
ПІДПІЛЬНИЦЯ ОУН ІЗ ДНІПРОПЕТРОВЩИНИ УЛЯНА КРЮЧЕНКО (<i>Олександр Іщук</i>)	123
СТЕФАНІЯ ПЕТРАШ-СІЧКО — ВОЯК УПА (<i>Василь Овсієнко</i>)	130

МУЖНІСТЬ І ШЛЯХЕТНІСТЬ ДУШІ: ДАРИНА ПОЛЮГА (<i>Наталія Даниленко</i>)	142
НІНА СТРОКАТА-КАРАВАНСЬКА: У БОРОТБІ ЗА ВОЛЮ (<i>Юрій Зайцев</i>)	146
ЄВГЕНІЯ ЛЕЩУК — ЛЕГЕНДА ВОЛИНСЬКОГО КРАЮ (<i>Роман Кудлик</i>)	152
СВІТЛАНА КИРИЧЕНКО. ПО СХРЕЩЕНИХ МЕЧАХ (<i>Валерій Кравченко</i>)	155
СВЯТО ЖИТТЯ ВІРИ ЛІСОВОЇ (<i>Василь Овсієнко</i>)	160
ГАННА ЧИКАЛЕНКО-КЕЛЛЕР — УКРАЇНКА В «КУЛЬТУРНОМУ СВІТІ» (<i>Інна Старовойтенко</i>)	167
ВИДАТНІ ГРОМАДСЬКІ ДІЯЧКИ УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ: ОЛЕНА ЛОТОЦЬКА ТА ЛІДІЯ БУРАЧИНСЬКА (<i>Валентина Борисенко</i>)	173
БЕАТА СИРОТА-ГОРДОН — ОДНА З НАЙВІДОМШИХ ЖІНОК СВІТУ (<i>Валентина Борисенко</i>)	177
ЖЕРТОВНА ЛЮБОВ ДО УКРАЇНИ. НАТАЛІЯ ДАНИЛЕНКО (<i>Валентина Борисенко, Ігор Пасічник, Людмила Тарнашинська</i>)	183
З ІСТОРІЇ НАШОГО ШКІЛЬНИЦТВА: НАДІЯ ШУЛЬГІНА-ЩУК (<i>Валентина Борисенко</i>)	190
ЛЕСЯ ХРАПЛИВА-ЩУР: ВІДДАНІСТЬ ЛІТЕРАТУРИ ТА ГРОМАДСЬКІЙ РОБОТІ (<i>Іроїда Лебідь-Винницька</i>)	193
ПАТРІОТКА УКРАЇНИ ВІРА ЛУКАШ-БОДНАРУК (<i>Ігор Пасічник</i>)	197
МАРІЯ ОЛІЙНИК — ПЕДАГОГ, ГРОМАДСЬКА ДІЯЧКА З ДОНЕЧЧИНИ (<i>Леся Гасиджак</i>)	200
ПЕДАГОГІЧНЕ ЩАСТЯ МАРІЇ ОВДІЄНКО (<i>Василь Овсієнко</i>)	205
БУТИ СОБОЮ: ПРОЗА ЖИТТЯ ГАННИ GERMAN (<i>Петро Кононенко</i>)	210
Розділ 4	
У ЧАРІВНОМУ СВІТІ МИСТЕЦТВА	215
МАРІЯ ЛИТВИНЕНКО-ВОЛЬГЕМУТ — КОРИФЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ ОПЕРИ (<i>Тетяна Швачко</i>)	216
УКРАЇНСЬКИЙ СОЛОВЕЙКО ЄВГЕНІЯ МІРОШНИЧЕНКО (<i>Тетяна Швачко</i>)	224
ДІАНА ПЕТРИНЕНКО. ЗОРЕПАДОМ ЛЕТЯТЬ РОКИ... (<i>Валентина Коротя-Ковальська</i>)	232
НАЙКРАЩА У СВІТІ ЧІО-ЧІО-САН (<i>Тетяна Швачко</i>)	236
МАРІЯ СТЕФЬОК: ПОСДНАННЯ АКАДЕМІЧНОГО МИСТЕЦТВА З НАРОДНИМ (<i>Ольга Кушнірук</i>)	241
МАРІЧКА МИКОЛАЙЧУК. РОЗМОВА З СОСНОВИМИ КЛЕПКАМИ І ДУБОВИМ ДЕНЦЕМ (<i>Іван Драч</i>)	246
СПІВАЧКА Й УКРАЇНОЗНАВЕЦЬ ВАЛЕНТИНА КОРОТЯ-КОВАЛЬСЬКА (<i>Валентина Борисенко</i>)	253
НАТАЛІЯ ЛОТОЦЬКА — ПЕРЛИНА УКРАЇНСЬКОГО ТЕАТРУ (<i>Наталія Пономаренко, Любомир Пиріг</i>)	256
ЩИРЕ МИСТЕЦТВО ОДАРКИ КИСЕЛИЦІ (<i>Ірина Міценко</i>)	264
ВИДАТНА УКРАЇНСЬКА ХУДОЖНИЦЯ СУЧАСНОСТІ МАРІЯ ТОМЕН (<i>Валентина Борисенко</i>)	269
ПОДІЛЬСЬКА ГОРЛИЦЯ МАРІЯ РУДЕНКО (<i>Валентина Сторожук</i>)	274
НАДІЯ БАБЕНКО — ЗАСЛУЖЕНИЙ МАЙСТЕР НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ (<i>Людмила Жоголь</i>)	279
<i>З любов'ю до України</i> (<i>Наталія Даниленко</i>)	283
Наші автори	285

У45 **Українки в історії. XX—XXI століття** / В. Борисенко, П. Кононенко, Є. Сверстюк [та ін.] — К., 2012. — 288 с.: іл.
ISBN 978-966-06-0613-5.

Збірка нарисів про визначних жінок України є завершенням трилогії «Українки в історії» (перша книга — Українки в історії. К.: Либідь, 2004, 2006; друга книга — Українки в історії: Нові сторінки. К.: Либідь, 2010). У книжці подаються життєписи наших співвітчизниць, що їм судилося жити, творити, страждати в буремному XX ст. і на початку XXI-го, який виявився для України теж далеко не легким. Оповіді про наших сучасниць — учених, громадських і політичних діячок, мисткинь — неодмінно захоплять читача, не байдужого до духовної історії України.

Для широкого читацького загалу.

УДК 94(477)-055.2
ББК 63.3(4УКР)6-28

Науково-популярне видання

Борисенко Валентина Кирилівна,
Кононенко Петро Петрович,
Сверстюк Євген Олександрович
та ін.

УКРАЇНКИ В ІСТОРІЇ XX—XXI століття

В оформленні книжки
використано твори *Марії Томен*:
акварель із серії «Спаса», 1992 р. (*оправа*),
акварель «Богоматір з дитям», 1992 р. (*авантитул*),
акварель із серії «Великдень», 1993 р. (с. 288)

Художній редактор *Олексій Григір*

Коректори *Алла Бараз, Алла Бородавко, Людмила Іванова*

Верстальник *Олександра Мошеченко*

Підп. до друку 27.03.12. Формат 60x84/8.
Папір офсет. Гарн. Балтика. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 33,48. Обл.-вид. арк. 28,00.
Вид. № 4569. Зам. № 12-114.

Державне підприємство
«Спеціалізоване видавництво "Либідь"»,
вул. Пушкінська, 32, м. Київ, 01004

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3055 від 12.12.07

ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»,
вул. Леся Курбаса, 4, м. Біла Церква, Київська обл., 09117
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4063 від 11.05.11